Crëwyd y cynnwys hwn gan y Sefydliad Ymyrraeth Gynnar cyn uno â Beth sy'n Gweithio i Ofal Cymdeithasol Plant i greu Foundations.

Mae'r cynnwys yn cynnwys logos a brandio'r hen sefydliad.

Foundations
What Works Centre for Children & Families

foundations.org.uk

EARLY INTERVENTION FOUNDATION

CYMRU

Llyfr gwaith matrics aeddfedrwydd yr EIF

Mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar

Pecyn hunanasesu i gefnogi dull system gyfan o wella canlyniadau i blant

Cyflwyniad

Mae blynyddoedd cynnar bywyd, gan gynnwys beichiogrwydd a genedigaeth, yn gyfnod arwyddocaol o dwf unigolyn. Maen nhw'n hollbwysig wrth bennu datblygiad corfforol, cymdeithasol ac emosiynol, ymddygiadol a gwybyddol mewn ffyrdd sy'n cael effaith gydol oes ar iechyd a lles. Gall ymyrryd yn gynnar leihau ffactorau risg a chynyddu ffactorau amddiffyn mewn bywyd plentyn. Golyga hyn fod mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar yn arbennig o bwysig er mwyn i ymyrraeth gynnar atal neu leihau effeithiau negyddol y mae plentyn neu deulu yn cael profiad ohonynt.

Mae gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn hanfodol i ddarparu'r cymorth sydd ei angen ar blant a theuluoedd ac i nodi'r rhai hynny y gallai fod angen cymorth ychwanegol arnynt gan wasanaethau lleol eraill. Wrth i awdurdodau lleol, y GIG a phartneriaid lleol eraill weithio ar y ffordd orau o gynnal a datblygu gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar, mae galw am dystiolaeth i lywio penderfyniadau lleol, ac am gymorth i gynllunio system leol effeithiol i blant a'u teuluoedd.

Mae matrics aeddfedrwydd mamolaeth a blynyddoedd cynnar yr EIF wedi'i ddatblygu i gefnogi ardaloedd lleol i lunio dull system gyfan o wella canlyniadau i blant a theuluoedd. Mae'n becyn hunanasesu i gefnogi partneriaid lleol i ddeall y sefyllfa o ran ymyrraeth gynnar yn ystod plentyndod, nodi meysydd i'w gwella a chydweithio i gyflawni newid cadarnhaol.

Mae'r disgrifyddion a'r lefelau cynnydd yn y matrics hwn yn gyson â fersiynau blaenorol, gan gynnwys y matrics lleferydd, iaith a chyfathrebu yn y blynyddoedd cynnar a gyhoeddwyd yn 2018. Fodd bynnag, mae'r newid i fod yn benodol ynglŷn â mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar yn adlewyrchu'r dystiolaeth ar ddatblygiad y plentyn a phwysigrwydd gwella integreiddio ar lefel leol rhwng cymorth amenedigol a bod yn barod i'r ysgol.

Dod o hyd i'r matrics aeddfedrwydd sy'n iawn i chi

Mae fersiynau cryno a llawn o lyfr gwaith y matrics aeddfedrwydd mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar gael ar wefan yr EIF, gan gynnwys fersiynau ar wahân o bob un i'w defnyddio yng Nghymru a Lloegr. I gael gwybod mwy ac i lawrlwytho'r pecyn sy'n addas i chi, ewch i EIF.org.uk/ey-mm

Yn y llyfr gwaith hwn:

- Trosolwg o'r pedwar maes datblygiad yn ystod plentyndod cynnar.
- Cyflwyniad i ddefnyddio'r dull system gyfan o wella canlyniadau i blant a theuluoedd yn y systemau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.
- Disgrifyddion ar gyfer 10 elfen allweddol sy'n ffurfio'r system mamolaeth a blynyddoedd cynnar.
- Enghreifftiau o wybodaeth ategol ar gyfer lefelau cynnydd o'r 'cynnar' i'r 'aeddfed'.
- Taflenni cofnodi ar gyfer rhwystrau lleol i newid a chamau blaenoriaeth.

Datblygiad yn ystod plentyndod cynnar

Yn aml, deellir bod datblygiad cynnar yn digwydd mewn pedwar maes cysylltiedig: corfforol, gwybyddol, hunanreoleiddio a chymdeithasol ac emosiynol. Mae astudiaethau'n dangos yn gyson bod y cymwyseddau cynnar a ddatblygir ym mhob un o'r rhain yn ffurfio'r camau datblygu ar gyfer cymwyseddau mwy cymhleth wrth i blant dyfu'n hŷn.

1

YMYRRAETH GYNNAR I GEFNOGI

Datblygiad corfforol

Mae datblygiad corfforol yn cynnwys iechyd corfforol, maeth a datblygiad echddygol manwl a bras plant. Mae lles corfforol plant wedyn yn gosod sylfaen ar gyfer datblygiad cadarnhaol yn y meysydd seicolegol eraill.

Pa ffactorau sy'n cefnogi datblygiad corfforol plant?

Er bod llawer o nodweddion corfforol wedi'u pennu'n genetig, caiff iechyd ac aeddfedu plant eu ffurfio gan eu hamgylchedd a'u gofalwyr hefyd. Mae ymddygiad gofalu sy'n cefnogi datblygiad corfforol plant yn benodol yn cynnwys sicrhau eu bod yn ddiogel ac yn gynnes, eu bwydo â bwyd maethlon, a'u hannog i ymgysylltu â gweithgareddau chwarae ymarferol a gweithgareddau ysgogol corfforol eraill.

Sut gall gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wneud gwahaniaeth?

Er bod yr holl wasanaethau blynyddoedd cynnar yn chwarae rhan bwysig mewn cefnogi datblygiad corfforol cynnar plant, mae gan fydwragedd ac ymwelwyr iechyd ran arbennig o allweddol. Yn ystod y cyfnod cynenedigol, mae bydwragedd yn hollbwysig wrth sicrhau bod babanod yn cael eu geni'n iach, drwy roi arweiniad i famau ar sut i gadw deiet maethlon a'r angen i osgoi sylweddau niweidiol. Ar ôl eu geni, mae ymwelwyr iechyd yn helpu i sicrhau bod babanod yn cadw'n iach drwy roi cyngor i ofalwyr ar fwydo o'r fron, deiet a cherrig milltir corfforol y plant. Mae ymwelwyr iechyd yn hollbwysig hefyd wrth sicrhau bod babanod yn mynd i'w hasesiadau iechyd, yn cael eu brechiadau ac yn cael gafael ar gymorth meddygol pan fo angen hynny. Mae gofal plant a darpariaeth cyn ysgol yn cefnogi datblygiad corfforol plant hefyd wrth iddynt dyfu'n hŷn. Mae gweithgareddau chwarae wedi'u trefnu yn helpu'n arbennig i blant ymarfer a gwella'u cydsymud echddygol bras, a gall gweithgareddau crefft a chwarae anniben helpu i fireinio datblygiad echddygol manwl plant.

2

YMYRRAETH GYNNAR I GEFNOGI

Datblygiad gwybyddol

Mae datblygiad gwybyddol cynnar yn cynnwys gwybodaeth plant am briodweddau ffisegol y gwrthrychau yn eu hamgylchedd bob dydd, gwerthfawrogiad o sut y mae eraill yn meddwl ac yn teimlo, gwybodaeth o rifau a chaffael iaith. Mae'r cymwyseddau gwybyddol pwysig hyn wedyn yn gosod y sylfaen ar gyfer llwyddiant plant yn ddiweddarach yn yr ysgol ac yn y pen draw yn y gweithlu.

Pa ffactorau sy'n cefnogi datblygiad gwybyddol?

Pennir datblygiad gwybyddol plant ar y dechrau gan ansawdd yr amgylchedd cynenedigol a phrofiad yn ystod genedigaeth. Wrth i blant dyfu'n hŷn, mae ansawdd amgylchedd dysgu y cartref y plentyn yn chwarae rhan gynyddol bwysig wrth ffurfio'r hyn y mae plant yn ei ddysgu a sut maent yn cymhwyso'u dysgu. Yn ogystal â llyfrau, teganau a gweithgareddau dysgu eraill, mae amgylchedd dysgu y cartref hefyd yn cyfeirio at yr addysgu neu'r 'sgaffaldwaith' cefnogi y mae rhieni'n ei roi i'w plant wrth ryngweithio â nhw bob dydd. Mae astudiaethau yn dangos yn gyson bod incwm y teulu a lefel addysg yn dylanwadu ar allu rhieni i ddarparu amgylchedd dysgu yn y cartref wedi'i gyfoethogi.

Sut gall gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wneud gwahaniaeth?

Mae profiadau addysgol wedi'u cyfoethogi yn cefnogi datblygiad gwybyddol plant o bob oedran, er bod astudiaethau yn dangos bod angen i ymyriadau i fynd i'r afael â bylchau cyflawniad sy'n ymwneud ag incwm ddechrau yn gynnar, ym mlwyddyn gyntaf y plentyn yn ddelfrydol. Yn benodol, profwyd yn gyson fod ymyriadau ymweliadau cartref a gynigir i deuluoedd incwm isel o enedigaeth tan yn ddwy flwydd oed yn lleihau'r bylchau dysgu sy'n ymwneud ag incwm pan fydd plant yn dechrau yn yr ysgol gynradd. O ddwy flwydd oed ymlaen, mae astudiaethau yn dangos bod gofal plant wedi'i gyfoethogi ac addysg blynyddoedd cynnar leihau bylchau sy'n ymwneud ag incwm yn nysg gynnar y plant, yn arbennig pan gaiff ei gynnig ochr yn ochr â chymorth i rieni.

3

YMYRRAETH GYNNAR I GEFNOGI

Datblygiad hunanreoleiddiol

Mae datblygiad hunanreoleiddiol yn ymwneud â gallu plant i fonitro a rheoleiddio eu hymddygiad, sylw a mympwyon. Mae'r gallu i reoleiddio ymddygiad a theimladau yn helpu plant i ffurfio perthynas gadarnhaol ag eraill a rheoli eu dysgu yn yr ysgol. Ystyrir anawsterau i reoli ymddygiad a hysgogiadau yn y blynyddoedd cynnar yn rhagflas o broblemau ymddygiad yn ddiweddarach yn yr ysgol gynradd ac yn ystod llencyndod.

Pa ffactorau sy'n cefnogi datblygiad hunanreoleiddiol plant?

Cefnogir sgiliau hunanreoleiddio cynnar drwy gyfuniad o ffactorau a etifeddir a rhai amgylcheddol sy'n helpu plant i ddysgu i reoli eu mympwyon a'u hemosiynau. Mae ffactorau a etifeddir yn cynnwys y rhai hynny sy'n dylanwadu ar gaffaeliad iaith cynnar a rheoli sylw, ac mae ffactorau amgylcheddol yn cynnwys ymatebion rhieni i ymddygiad negyddol y plentyn.

Sut gall gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wneud gwahaniaeth?

Mae astudiaethau'n dangos bod ymddygiad ymosodol ac anufudd yn gyffredin ymhlith plant bach. Er bod y problemau hyn yn datrys eu hunain i'r rhan fwyaf o blant wrth iddynt dyfu'n hŷn, mae'n bosibl y bydd rhai yn parhau ar ôl i'r plentyn fod yn ddwyflwydd. Yn yr achosion hyn, gall plant a rhieni elwi ar gymorth ychwanegol sy'n addysgu rhieni strategaethau newydd i reoli ymddygiad anodd eu plant neu'n eu helpu i nodi materion sydd wedi'u seilio ar sylw y gallai fod angen cymorth proffesiynol arnynt ar eu cyfer. Golyga hyn y dylai fod gan ymwelwyr iechyd, gofal plant a darpariaeth cyn ysgol ddulliau da ar waith i sicrhau y gall rhieni gael gafael ar raglenni rhianta sydd wedi'u seilio ar dystiolaeth pan allai plant a rhieni elwa arnynt.

Mae rhaglenni â thystiolaeth dda o leihau ymddygiad trafferthus yn cynnwys Group Triple P, Empowering Parents/Empowering Communities a Incredible Years Basic Preschool.

4

YMYRRAETH GYNNAR I GEFNOGI

Datblygiad cymdeithasol ac emosiynol

Mae datblygiad cymdeithasol ac emosiynol yn y blynyddoedd cynnar yn cynnwys gallu plentyn ifanc i ffurfio perthynas agos o ymddiriedaeth ag eraill, adnabod a mynegi ei emosiynau ei hun, dangos empathi a theimlo'n hyderus wrth archwilio'r byd o'u cwmpas a dysgu pethau newydd. Mae rhai astudiaethau yn awgrymu y gall datblygiad cymdeithasol ac emosiynol cadarnhaol yn y blynyddoedd cynnar amddiffyn plant rhag iselder a chanlyniadau iechyd meddwl gwael eraill pan fyddant yn hŷn.

Pa ffactorau sy'n cefnogi datblygiad cymdeithasol ac emosiynol plant?

Mae rhieni a gofalwyr eraill yn cefnogi datblygiad cymdeithasol ac emosiynol cynnar eu plentyn drwy ymddygiad sy'n sensitif ac ymatebol i anghenion y plentyn. Mae arferion rhagweladwy hefyd yn cynyddu sicrwydd a hyder plant yn eu hamgylchedd, yn ogystal â sicrhau eu bod yn cael digon o gwsg, sy'n helpu plant i reoleiddio eu hemosiynau a'u sylw yn well.

Mae'r rhan fwyaf o rieni yn deall yn reddfol sut i gefnogi datblygiad cymdeithasol ac emosiynol eu plentyn. Fodd bynnag, mae rhai rhieni yn ei chael yn anodd, yn enwedig pan fyddant dan bwysau neu'n ymdrin â'u heriau cymdeithasol ac emosiynol eu hunain. Mae amgylchiadau sy'n cynyddu straen rhieni yn cynnwys problemau iechyd meddwl, caledi economaidd ac anawsterau perthynas.

Sut gall gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wneud gwahaniaeth?

Gall y rhan fwyaf o rieni gefnogi datblygiad cymdeithasol ac emosiynol eu plentyn heb unrhyw gymorth ychwanegol gan wasanaethau blynyddoedd cynnar. Fodd bynnag, gallai rhai rhieni agored i niwed, gan gynnwys y rhai sy'n ymdrin â phroblemau iechyd meddwl, elwa ar gymorth ychwanegol. Mae sgrinio ac asesu iechyd meddwl yn rheolaidd gan fydwragedd ac ymwelwyr iechyd drwy gydol y cyfnod amenedigol yn hollbwysig i sicrhau bod rhieni'n derbyn cymorth iechyd meddwl effeithiol pan fo angen hynny. Mae seicotherapi rhiant-plentyn yn enghraifft o gymorth iechyd meddwl i rieni sydd â thystiolaeth dda o wella canlyniadau i blant a rhieni pan fydd teuluoedd yn ei gael yn unigol am ryw 12 mis.

Datblygiad gwybyddol: tynnu sylw at iaith gynnar fel dangosydd sylfaenol o les plentyn

Mae'r pedwar maes datblygu a ddisgrifir dros y dudalen yn bwysig ac yn cydgysylltu. Rhan allweddol o ddatblygiad gwybyddol yw caffaeliad iaith cynnar, sy'n cyfrannu at allu plant i reoli eu hemosiynau a chyfleu teimladau, sefydlu a meithrin perthynas ag eraill, meddwl yn symbolaidd, a dysgu i ddarllen ac ysgrifennu.

Gan fod lleferydd, iaith a chyfathrebu yn gam datblygu hanfodol ar gyfer amrywiaeth o sgiliau gwybyddol a chymdeithasol ac emosiynol, yn ogystal â fel arwydd o amrywiaeth o faterion yn ddiweddarach mewn bywyd, mae hyn yn ffordd ragorol o asesu datblygiad nodweddiadol yn y blynyddoedd cynnar - dangosydd sylfaenol o les plentyn. Mae anawsterau iaith cynnar yn effeithio ar rhwng 8 a 10% o blant, a gall mwy na 50% o blant sy'n byw mewn ardaloedd o amddifadedd cymdeithasol uchel ddechrau'r ysgol ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Lleferydd

Yn cyfeirio at:

Dweud synau yn gywir ac yn y mannau cywir mewn geiriau. Mae hefyd yn ymwneud â siarad yn rhugl, heb betruso, ymestyn neu ailadrodd geiriau neu synau. Mae hefyd yn golygu siarad â mynegiant mewn llais eglur, gan ddefnyddio traw, lefel y sain a goslef i ychwanegu ystyr.

Iaith

Yn cyfeirio at:

Deall a gwneud synnwyr o'r hyn y mae pobl yn ei ddweud. Mae hefyd yn cynnwys defnyddio geiriau i greu brawddegau a ddefnyddir mewn darnau hwy o iaith lafar a datblygu sgyrsiau. Mae'r sgil hwn yn cynnwys rhoi gwybodaeth yn y drefn iawn i wneud synnwyr.

Cyfathrebu

Yn cyfeirio at:

Sut yr ydym yn rhyngweithio ag eraill; gallu siarad â phobl a chymryd tro yn ogystal â newid iaith yn briodol i'r sefyllfa. Mae'n cynnwys cyfathrebu di-eiriau, er enghraifft cyswllt llygaid, symudiadau a mynegiant wyneb. Mae cyfathrebu yn ymwneud hefyd â gallu ystyried safbwynt rhywun arall, goslef a'r cyd-destun ehangach.

Ffynhonnell: RCSLT, 2017

Trosolwg o'r dystiolaeth

1 Mae anawsterau iaith yn rhagfynegi problemau llythrennedd a darllen a deall, ond fe allant fod yn ddangosydd problemau ymddygiad plant ac iechyd meddwl hefyd. Pan fydd plant yn dechrau yn yr ysgol, mae sgiliau iaith yn parhau i fod yn rhagfynegydd cryf o'u llwyddiant academaidd. Mae tystiolaeth yn dangos hefyd fod plant â sgiliau geirfa gwael yn 5 oed yn fwy tebygol o gael anawsterau darllen yn oedolion, yn fwy tebygol o fod â phroblemau iechyd meddwl, ac yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith.

2 Nid yw datblygiad iaith yn ymwneud dim ond â nifer y geiriau y mae plant yn eu clywed a'u defnyddio. Er bod amrywiadau iaith wedi'u disgrifio'n draddodiadol yn nhermau 'bwlch geiriau', mae tystiolaeth yn dangos ei bod yn ymwneud ag ansawdd yn ogystal â nifer, yn benodol ansawdd yr iaith plentyn gyfeiriedig y mae rhieni'n eu defnyddio gyda'u plant o ddydd i ddydd.

3 Mae darllen a rhigymau yn bwysig, ond nid ydynt yn ddigonol. Mae astudiaethau yn dangos yn y blynyddoedd cynnar mai'r ffordd orau o gefnogi iaith yw trwy sgyrsiau rhwng y rhiant a'r plentyn sy'n briodol i ddatblygiad ac sy'n ymateb i ddiddordebau'r plentyn. Felly, mewn plentyndod cynnar mae hyn yn golygu iaith plentyn gyfeiriedig sy'n cynnwys eitemau'r tŷ a theganau. Ar gyfer plant bach mae nifer yn hollbwysig, yn arbennig o ran geirfa newydd. Yn y drydedd flwyddyn, mae plant yn elwa ar iaith fwy amrywiol a gramadegol gymhleth, a thu hwnt i hynny y cyfle i ddefnyddio naratif strwythuredig mewn sgyrsiau.

4 Mae cynnwys sgyrsiau rhwng rhieni a phlant yn bwysig iawn. Mae sgyrsiau ynglŷn â gwrthrychau a phethau byw yn helpu plant i ddeall sut y mae'r byd yn gweithio, sydd yn ei dro yn cefnogi eu gallu i resymu'n analogaidd wrth iddynt dyfu'n hŷn. Mae sgyrsiau ynglŷn â meddyliau, teimladau a dymuniadau eraill yn cynyddu eu hempathi a'u dealltwriaeth o safbwyntiau eraill. Canfuwyd bod sgyrsiau am rifau rhwng rhieni a phlant yn cefnogi galluoedd cyfri cynnar plant. Mae sgiliau cyfri cynnar yn ei dro yn rhagfynegi'n gryf gyflawniad mathemategol plant yn ddiweddarach yn yr ysgol gynradd a'r ysgol uwchradd.

5 Mae'r rhan fwyaf o blant yn datblygu'n nodweddiadol, gan gynnwys y rhai sy'n cael eu magu mewn amddifadedd. Fodd bynnag, mae tystiolaeth gref i awgrymu bod y bwlch cyflawniad wedi'i seilio ar fylchau sy'n gysylltiedig ag incwm yn sgiliau iaith a chyfathrebu'r plant, sydd eisoes i'w gweld yn ystod ail flwyddyn bywyd. Mae ymyrraeth gynnar yn chwarae rhan bwysig mewn cefnogi plant sy'n dangos arwyddion cynnar o ddatblygiad nad yw'n nodweddiadol.

Dull system gyfan

Mae gwella canlyniadau plant ym mlynyddoedd cynnar bywyd yn dibynnu ar system leol effeithiol o gymorth i blant a'u teuluoedd, gan gysylltu'r gwahanol wasanaethau a sefydliadau sy'n gweithio gyda theuluoedd. Mae'r system gyfan hon yn cynnwys bydwragedd, ymwelwyr iechyd, gweithwyr cymorth i deuluoedd, meddygon, gweithwyr chwarae, gwirfoddolwyr cymunedol, athrawon, therapyddion, gweithwyr cymdeithasol a llawer o bobl eraill, gan gynnwys arweinwyr a chomisiynwyr gwasanaethau i deuluoedd.

Mae'r matrics hwn yn amlinellu nodweddion system sy'n gweithredu'n dda, sy'n cynnwys trefniadau effeithiol ar gyfer strategaeth a chynllunio, arwain newid, cyflawni cymorth effeithiol a gwerthuso cynnydd. Mae'r pedwar dimensiwn hyn (CYNLLUNIO, ARWAIN, CYFLAWNI, GWERTHUSO) yn ffurfio strwythur y matrics.

Mae gan bob dimensiwn elfennau allweddol sy'n rhan hanfodol o system ymyrraeth gynnar leol, fel y dangosir ar dudalen 9. Disgrifir pob elfen allweddol ar bedair lefel cynnydd gwahanol i ganiatáu i'r ardal leol sgorio'u sefyllfa bresennol, a nodi'r camau y mae angen iddynt eu cymryd i wella.

Mae'r matrics yn un o gyfres o fatricsau ymyrraeth gynnar a ddatblygwyd gan yr EIF. Mae'r cynllun yn deillio o waith y Good Governance Institute, a gwaith yr EIF ar dystiolaeth ac arferion lleol.

Defnyddio'r matrics

Mae'r matrics yn becyn hunanasesu i helpu ardaloedd lleol i fesur cynnydd i greu system leol i helpu plant yn eu blynyddoedd cynnar i ffynnu, ac i lywio gwaith cynllunio i wneud y system leol hon yn fwy effeithiol. Gellir ei ddefnyddio hefyd i bennu llinell sylfaen ac olrhain cynnydd dros amser. Mae'n gweithredu fel sgaffaldwaith ar gyfer trafodaethau lleol ynglŷn â chynnydd a blaenoriaethau yn hytrach na darparu cyfres o atebion a bennwyd yn allanol.

Gellir cwblhau'r matrics yn unigol neu ei ddefnyddio fel strwythur ar gyfer trafodaeth grŵp, neu'r ddau. Mae cyfranogion yn sgorio'r ardal leol ar 10 elfen allweddol, gan nodi tystiolaeth ategol ar gyfer eu sgôr, ac yn ystyried rhwystrau i newid a blaenoriaethau ar gyfer gweithredu.

Mae systemau plentyndod cynnar yn gymhleth ac yn cynnwys llawer o wahanol sefydliadau a rhanddeiliaid. I gael darlun llawn, mae'n bwysig cynnwys rhanddeiliaid strategol a gweithredol o'r sbectrwm cyfan o wasanaethau a sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau i blant a theuluoedd. Mae'r matrics yn gweithio orau pan fo amrywiaeth o bobl â gwahanol brofiadau a safbwyntiau yn cymryd rhan, a phan allant glywed a chymedroli cyfraniadau ei gilydd i greu darlun llawnach.

- **Trafodaeth grŵp:** gellir defnyddio'r matrics fel sail i drafodaeth rhanddeiliaid strwythuredig neu weithdy, gan rannu gwahanol safbwyntiau a llunio consensws ynglŷn â chynnydd a blaenoriaethau.
- **Asesiad unigol:** gellir defnyddio'r matrics hefyd i'w gwblhau gan randdeiliaid allweddol yn unigol. Mae'r dull hwn yn rhoi un safbwynt yn unig ar y system leol. Fodd bynnag, gall helpu rhanddeiliaid i baratoi ar gyfer trafodaeth pan fyddant yn dod at ei gilydd.

Dylai ardaloedd lleol sydd wedi defnyddio fersiynau cynharach o fatricsau aeddfedrwydd yr EIF weld bod y fersiwn hon yn darparu parhad a'i fod yn gyson â chwmpas heriau cymheiriaid yn y blynyddoedd cynnar. Fodd bynnag, efallai bydd cynnwys mamolaeth yn fwy penodol ochr yn ochr â'r blynyddoedd cynnar effeithio ar yr hunanasesiad i rai ardaloedd lleol.

Gwasanaethau plentyndod cynnar

Defnyddir y term 'gwasanaethau plentyndod cynnar' mewn statud i ddisgrifio prif elfennau system mamolaeth a blynyddoedd cynnar leol, gan gynnwys:

- darpariaeth blynyddoedd cynnar (addysg gynnar a gofal plant)
- swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol sy'n ymwneud â phlant ifanc, rhieni a darpar rieni
- gwasanaethau iechyd sy'n ymwneud â phlant ifanc, rhieni a darpar rieni
- gwasanaethau hyfforddiant a chyflogaeth i gynorthwyo rhieni neu ddarpar rieni
- gwasanaethau gwybodaeth a chyngor i rieni a darpar rieni.

Defnyddio Adobe Acrobat i lenwi'ch matrics aeddfedrwydd ar eich cyfrifiadur neu ddyfais

Os byddwch yn lawrlwytho ac yn agor eich matrics aeddfedrwydd drwy ddefnyddio Adobe Acrobat Reader, gallwch ddefnyddio'r offer 'Fill & Sign' i roi tic yn y blychau neu ychwanegu nodiadau.
Defnyddiwch y reolaethau sydd ar gael i addasu'r maint y testun i'w weld i gyd. Lawrlwythwch Acrobat Reader am ddim yn **https://acrobat.adobe. com/uk/en/acrobat/pdf-reader.html**

Early Intervention Foundation
The Evidence Quarter, Albany House, Petty France, Westminster, London SW1H 9EA | G: www.EIF.org.uk | E: info@eif.org.uk |
T: @TheEIFoundation | Ff : +44 (0)20 3542 2481
Cyhoeddwyd gyntaf ym mis Tachwedd 2020. © 2020

DIMENSIWN	ELFEN ALLWEDDOL	IS-ELFEN	LEFEL CYNNYDD			
			1 LEFEL SYLFAENOL	2 CYNNYDD CYNNAR	3 CYNNYDD SYLWEDDOL	4 AEDDFED
			Derbyn yr egwyddor ac ymrwymo i weithredu	Datblygiad cychwynnol	Cyflawni canlyniadau cychwynnol a chanlyniadau cadarnhaol i'w gweld	Arferion da wedi'u sefydlu, eraill yn dysgu o'r cyflawniadau
CYNLLUNIO	1 Strategaeth	1.1 Gweledigaeth, strategaeth a chynllun 1.2 Anghenion y boblogaeth				
	2 Adnoddau	*Dim is-elfennau*				
	3 Cynllunio Gweithlu	*Dim is-elfennau*				
ARWAIN	4 Partneriaeth	*Dim is-elfennau*				
	5 Arweinyddiaeth	*Dim is-elfennau*				
	6 Perchnogaeth y gymuned	6.1 Ymgysylltiad 6.2 Asedau cymunedol				
CYFLAWNI	7 Gwasanaethau ac ymyriadau	7.1 Ansawdd 7.2 Rhaglenni/ymyriadau wedi'u seilio ar dystiolaeth 7.3 Gwaith cydgysylltiedig				
	8 Rhannu gwybodaeth	8.1 Rhannu data personol 8.2 Gwybodaeth i deuluoedd				
GWERTHUSO	9 Canlyniadau	9.1 Fframwaith canlyniadau 9.2 Mynediad a phrofiad teuluoedd				
	10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth	10.1 Defnyddio tystiolaeth yn dda 10.2 Gwerthuso'n lleol				

Sut i ddefnyddio'r matrics

Rydym wedi llunio'r fersiwn estynedig hon o'r matrics ar ffurf 'llyfr gwaith' y gallwch ei anodi a'i ddatblygu yn rhan o'ch gwaith ymgynghori a chynllunio lleol. Mae'r fersiwn hirach hon o'r matrics ar gael i'w lawrlwytho o www.EIF.org.uk. Mae pob adran o'r pecyn hwn yn cynnwys dwy dudalen: y dudalen meini prawf (isod ar y chwith) a'r dudalen nodiadau (isod ar y dde).

Ticiwch y meini prawf sy'n disgrifio orau eich ardal leol, gan ddechrau o'r lefel sylfaenol. Weithiau efallai y byddwch yn teimlo eich bod rhwng dwy lefel – dim problem, gwnewch nodyn o hynny ar y dudalen gyferbyn.

Anwybyddwch y golofn 12 mis am y tro – gallwch ddefnyddio hon pan fyddwch yn dychwelyd at y matrics yn ddiweddarach, i gymharu'ch sgoriau gwreiddiol.

Ar y dudalen 'nodiadau' hon gallwch gadw cofnod o'r hyn sy'n eich cadw rhag gwneud gwelliannau (rhwystrau) a'r hyn y gallwch ei wneud am y peth (camau), yn y tymor byr, canolig a hir.

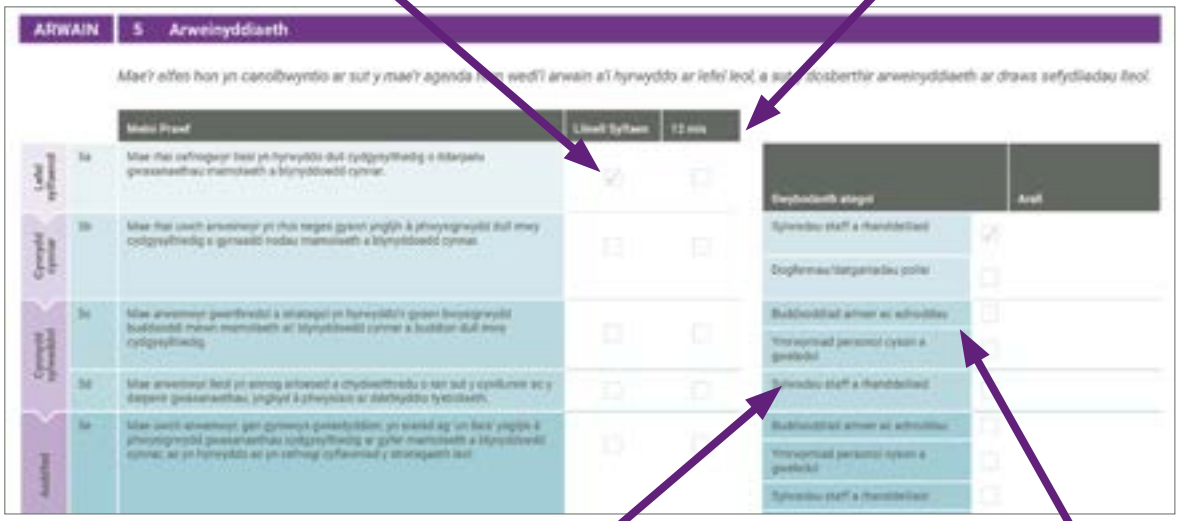

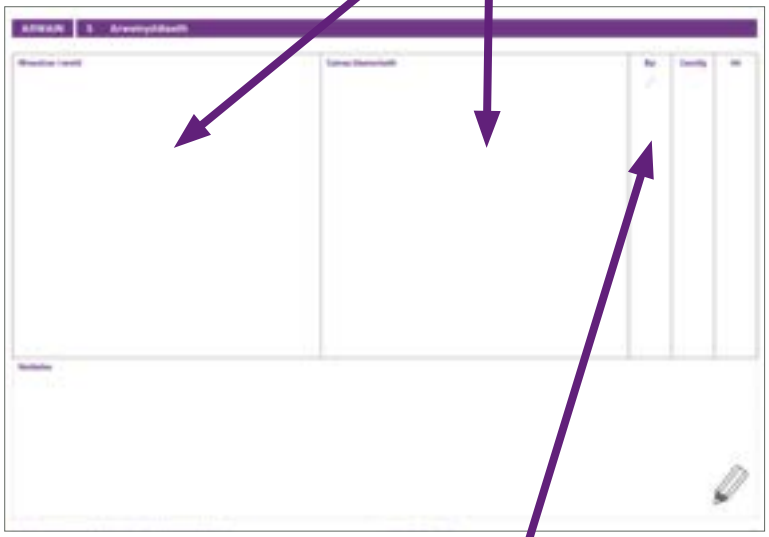

Mae'r adran hon yn newydd: mae'n rhoi rhestr wirio i chi o'r mathau o wybodaeth y gallech eu defnyddio i ddangos eich bod yn cyrraedd pob lefel cynnydd. Mae angen i'r wybodaeth ategol ddangos eich bod yn bodloni'r meini prawf – er enghraifft, ticiwch y blwch gwybodaeth ategol ar gyfer 5d dim ond os ydych yn hyderus bod adborth eich staff a'ch rhanddeiliaid yn dangos bod arweinwyr lleol yn annog arloesedd a chydweithredu. Nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr felly gallwch ychwanegu eich enghreifftiau eich hun yn y blwch 'arall'.

Os ydych yn gweithio gyda'r EIF ar y matrics byddwn yn defnyddio'ch rhestr o wybodaeth ategol i gynnal dilysiad ysgafn o'ch hunanasesiad cyffredinol. Ni fydd angen i chi gyflwyno y dogfennau hyn i'r EIF.

Efallai hoffech feddwl am y tymor byr fel y 6 mis nesaf, tymor canolig fel 6–24 mis a'r tymor hir ar ôl hynny.

Defnyddio Adobe Acrobat i lenwi'ch matrics aeddfedrwydd ar eich cyfrifiadur neu ddyfais: Os byddwch yn lawrlwytho ac yn agor eich matrics aeddfedrwydd drwy ddefnyddio Adobe Acrobat Reader, gallwch ddefnyddio'r offer 'Fill & Sign' i roi tic yn y blychau neu ychwanegu nodiadau. Defnyddiwch y reolaethau sydd ar gael i addasu'r maint y testun i'w weld i gyd. Lawrlwythwch Acrobat Reader am ddim yn https://acrobat.adobe. com/uk/en/acrobat/pdf-reader.html

EARLY INTERVENTION FOUNDATION

Matrics aeddfedrwydd yr EIF

Mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar

CYNLLUNIO 1 Strategaeth

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar y weledigaeth, strategaeth a chynllun lleol ar gyfer mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar. Mae'n ystyried pa mor dda y deellir anghenion y gymuned, sut y caiff data eu defnyddio a beth yw'r blaenoriaethau a rennir ar gyfer gweithredu.

1.1 Gweledigaeth, strategaeth a chynllun

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	1.1a	Ceir cydnabyddiaeth ei bod yn bwysig cynllunio fel system gyfan ar gyfer canlyniadau da yn ystod mamolaeth a phlentyndod cynnar ond nid yw ar waith hyd yn hyn.	☑	☐
Cynnydd cynnar	1.1b	Mae strategaeth amlasiantaeth leol ar gyfer mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar yn cael ei datblygu	☐	☐
Cynnydd sylweddol	1.1c	Mae strategaeth amlasiantaeth yn darparu'r pwyslais ar gyfer cynllunio a darparu gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar. Mae'r strategaeth yn ystyried tystiolaeth ac anghenion y boblogaeth.	☐	☐
	1.1d	Mae'r strategaeth yn ymdrin â datblygiad y plentyn o'r cyfnod amenedigol ymlaen ac yn mynd i'r afael â chymorth cyffredinol, wedi'i dargedu ac arbenigol i deuluoedd.	☐	☐
	1.1e	Mae'r strategaeth yn cael ei chyflawni drwy gynllun gweithredu sy'n ymateb i flaenoriaethau ar gyfer gwella.	☐	☐
	1.1f	Mae strategaethau lleol eraill sy'n ymwneud â theuluoedd a chymunedau yn cyfeirio at y strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
Aeddfed	1.1g	Mae'r Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar wedi'i hadolygu a'i diweddaru gan ymateb i ddata a thystiolaeth leol o ble mae angen gwelliannau.	☐	☐
	1.1h	Mae'r strategaeth yn cael ei chyflawni drwy gynllun gweithredu a gaiff ei fonitro ar lefel uwch.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Amserlenni ar waith	☑
Swyddog arweiniol penodedig	☐
Strategaeth wedi'i llunio ar y cyd â phartneriaid yn y 3 blynedd diwethaf	☐
Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb	☐
Mae'r strategaeth yn ymdrin â: • risgiau geni cyn amser	☐
• iechyd meddwl y fam	☐
• cymorth ymweliadau cartref wedi'i dargedu	☐
• gofal plant wedi'i gyfoethogi o ddwy flwydd oed	☐
• gwrthdaro rhieni	☐
• amddifadedd lluosog	☐
• ymyriadau i blant ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu	☐
Cynllun gweithredu wedi'i fonitro yn y 3 mis diwethaf	☐
Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	☐
Strategaeth Gwrth-dlodi	☐
Strategaeth Cymorth i'r Teulu	☐
Adroddiad gwerthuso a dyddiad unrhyw newidiadau i'r strategaeth	☐
Cynlluniau gweithredu wedi'u monitro ar lefel strategol uwch yn y 3 mis diwethaf	☐

1 Strategaeth

1.1 Gweledigaeth, strategaeth a chynllun

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr	Canolig	Hir
		✓		

Nodiadau

1 Strategaeth

1.2 Anghenion y boblogaeth

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	1.2a	Dadansoddiad lleol o anghenion y boblogaeth yn cynnwys rhywfaint o ddata cyfyngedig ynglŷn â mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar.	✓	☐
Cynnydd cynnar	1.2b	Mae rhai partneriaid yn rhannu ac yn dadansoddi data ar lefel y boblogaeth ynglŷn ag anghenion a chanlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar, ac yn defnyddio hyn i nodi grwpiau agored i niwed, er enghraifft y rhai hynny ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	1.2c	Mae partneriaid yn rhannu data mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar gyfer asesiad amlasiantaeth o anghenion y boblogaeth. Mae data a gwybodaeth yn dylanwadu ar brosesau gwneud penderfyniadau a blaenoriaethu yn y strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	1.2d	Mae'r asesiad o anghenion yn cynnwys naratif eglur o ganlyniadau plant ar adegau allweddol mewn bywyd, megis geni, dechrau dysgu (2–3 oed) a dechrau ysgol ac ar gyfer grwpiau o'r boblogaeth sy'n agored i niwed.	☐	☐
Aeddfed	1.2e	Dadansoddir data amlasiantaeth cadarn a diweddar ynglŷn â mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar fel mater o drefn, gan gynnwys anghenion a defnydd y boblogaeth o wasanaethau, wedi'i seilio ar ddata o bob rhan o'r bartneriaeth. Defnyddir y dadansoddiad fel mater o drefn i nodi grwpiau targed, cynllunio gwasanaethau, cytuno blaenoriaethau, rhagfynegi tueddiadau a chynllunio strategaeth, ac mae'n dylanwadu ar strategaethau teulu a chymunedol.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Enghreifftiau o rannu gwybodaeth rhwng asiantaethau am y boblogaeth ac ar lefel gwasanaeth	✓
Mae data a gwybodaeth wedi'u cynnwys mewn asesiad amlasiantaeth o anghenion y boblogaeth (fel JSNA)	☐
Asesiad o anghenion wedi'i gwblhau neu ei ddiweddaru o fewn y 18 mis diwethaf	☐
Mae'r asesiad o anghenion yn ymdrin ag:	☐
• adegau allweddol mewn bywyd	
• grwpiau poblogaeth agored i niwed	☐
• teuluoedd o wahanol gymunedau/ ardaloedd daearyddol	☐
• teuluoedd ag anableddau	☐
• teuluoedd â ffactorau risg fel geni cyn amser a bod yn fam yn ystod llencyndod.	☐
Diweddariadau i'r asesiad o anghenion	☐
Cofnodion Grŵp Partneriaeth	☐

1 Strategaeth

1.2 Anghenion y boblogaeth

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr	Canolig	Hir
		✓		

Nodiadau

CYNLLUNIO 2 Adnoddau

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar sut y mae'r ardal leol yn defnyddio adnoddau i gyflawni'r strategaeth leol ar gyfer mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar a chynyddu effaith. Mae hyn yn cynnwys mapio, cysoni a chyfuno adnoddau, a monitro ac adrodd ar berfformiad.

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	2a	Mae partneriaid yn cydnabod yr angen i drin asedau a gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar lleol yn rhan o system gydgysylltiedig, ond nid ydynt wedi mapio'r adnoddau sy'n rhan o'r system hon. Prin yw'r buddsoddiad y tu hwnt i ofynion statudol.	☑	☐
Cynnydd cynnar	2b	Nodir yr adnoddau a ddefnyddir ar gyfer gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar allweddol, ac mae dadansoddiad o flaenoriaethau ar y gweill.	☐	☐
	2c	Mae gofynion lleol ar gyfer gwasanaethau craidd fel bydwreigiaeth, ymweliadau iechyd, gwasanaethau therapi lleferydd ac iaith, rhaglenni rhianta, cymorth i'r teulu a gwasanaethau ADY yn cael eu cysoni.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	2d	Mae blaenoriaeth mewn gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn flaenoriaeth leol ac mae partneriaid yn cyfuno/cysoni cyllid i gefnogi cyflawniad y strategaeth, wedi'i seilio ar waith mapio a dadansoddi adnoddau presennol.	☐	☐
	2e	Ceir lefel uwch o fapio a dadansoddi adnoddau ar gyfer gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ac mae'n dechrau hysbysu dyraniad adnoddau yn rhan o'r strategaeth.	☐	☐
	2f	Defnyddir tystiolaeth i lywio penderfyniadau cyllid – defnyddir adnoddau i gynnal dulliau sydd wedi'u treialu'n llwyddiannus gyda chyllid tymor byr.	☐	☐
Aeddfed	2g	Ceir tystiolaeth o symudiadau sylweddol mewn buddsoddiad i waith atal ac ymyrryd yn gynnar yn ystod mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar. Mae mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar yn flaenoriaeth yn y broses pennu cyllideb leol.	☐	☐
	2h	Mae'r holl benderfyniadau ynglŷn â chyllido ac ailgynllunio gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn ystyried cryfder y dystiolaeth.	☐	☐

Gwybodaeth ategol		Arall
Amserlen ar gyfer cwblhau	☑	
Arweinydd penodedig	☐	
Amserlen ar gyfer cwblhau	☐	
Arweinydd penodedig	☐	
Pennu mewn strategaeth	☐	
Mapio adnoddau	☐	
Cofnod o benderfyniadau cyllid	☐	
Adroddiadau rhaglenni treialu	☐	
Gwerthuso	☐	
Adroddiadau blynyddol	☐	
Adroddiadau buddsoddi ffurfiol	☐	
Gwerthuso	☐	

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

CYNLLUNIO 3 Cynllunio gweithlu

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar drefniadau lleol i sicrhau bod gan y gweithlu amlasiantaeth y sgiliau a'r hyder iawn i gyflawni'r strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar leol. Mae hyn yn cynnwys dadansoddi anghenion y gweithlu ar draws y system, a chyflenwi capasiti a gallu trwy ailgynllunio, recriwtio a hyfforddi.

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	3a	Mae tuedd i gynlluniau gweithlu fod yn gyfyngedig neu ganolbwyntio ar ddisgyblaethau unigol, ond mae cytundeb i gydweithio ar faterion gweithlu.	☑	☐
Cynnydd cynnar	3b	Mae anghenion gweithlu amlasiantaeth yn cael eu mapio ar draws mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	3c	Mae rhai aelodau staff mewn swyddogaethau arbenigol allweddol mewn gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn cymryd rhan mewn darparu hyfforddiant i'r gweithlu ehangach.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	3d	Mae cynllun ar gyfer datblygu capasiti a gallu y gweithlu mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	3e	Dadansoddir a deellir anghenion y gweithlu. Ymdrinnir â bylchau capasiti trwy hyfforddiant staff, ailgynllunio gwasanaethau neu recriwtio, gan ystyried y system mamolaeth a blynyddoedd cynnar ehangach yn hytrach na chanolbwyntio ar asiantaethau unigol yn unig.	☐	☐
	3f	Mae ymarferwyr ym mhob rhan o'r gweithlu yn derbyn hyfforddiant mewn sgiliau a phrosesau cyffredin.	☐	☐
	3g	Mae dangosyddion perfformiad, ymwybyddiaeth a boddhad staff yn gadarnhaol, wedi'u casglu fel mater o drefn, ac yn llywio datblygiad y gweithlu.	☐	☐
Aeddfed	3h	Ceir dealltwriaeth eang o'r amrywiaeth, capasiti, sgiliau a gwybodaeth sy'n ofynnol i effeithio ar ganlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	3i	Ceir hyfforddiant a goruchwyliaeth y cytunir arnynt ac o ansawdd uchel ym maes mamolaeth a blynyddoedd cynnar sy'n cefnogi'r gweithlu i gynhwyso'r dystiolaeth ddiweddaraf i'w harfer.	☐	☐
	3j	Mae diwylliant dysgu mewn sefydliadau ac mae sylwadau yn llywio hyfforddiant ac arfer yn y dyfodol ar draws asiantaethau.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Amserlenni ar gyfer cwblhau archwiliadau capasiti a sgiliau	☑
Cofnod o hyfforddiant	☐
Cynllun datblygu gweithlu	☐
Archwiliadau capasiti a sgiliau	☐
Cofnod o nifer y bobl sydd wedi cael hyfforddiant	☐
Cynllun datblygu gweithlu	☐
Arolygon a sylwadau staff	☐
Manylebau swyddogaethau	☐
Strategaethau recriwtio a chadw	☐
Fframweithiau cymhwysedd, e.e. gan gynnwys arfer effeithiol ym maes anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu	☐
Cynllun datblygu gweithlu	☐
Canlyniadau arolygon a sylwadau staff	☐

3 Cynllunio gweithlu

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

ARWAIN 4 Partneriaeth

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar y trefniadau strategol ar gyfer gweithio ar y cyd rhwng partneriaid a sut y mae hyn yn ysgogi cyflawniad y strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar leol.

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	4a	Ceir rhywfaint o drafodaeth ac ymrwymiad i ddull cydgysylltiedig o ddarparu gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar fyrddau partneriaeth ar gyfer plant neu iechyd a lles, ond nid oes strwythur llywodraethu i gyrraedd nodau.	☑	☐
Cynnydd cynnar	4b	Mae grŵp partneriaeth penodedig yn arwain y cyfrifoldeb o gyrraedd nodau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	4c	Mae partneriaid yn fodlon rhannu cyfrifoldeb, llunio atebion a chymryd camau.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	4d	Mae grŵp partneriaeth eang a gweithredol yn gyfrifol am strategaeth i gyrraedd nodau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ac yn cael effaith gadarnhaol.	☐	☐
	4e	Mae trefn lywodraethu cyflawniad y strategaethau yn eglur ac mae gan bartneriaid ddealltwriaeth a rennir o'r nodau, perfformiad a'u swyddogaeth wrth gymryd camau. Ceir pwyslais y cytunwyd arno ar gyfer mynd i'r afael â thanberfformiad.	☐	☐
Aeddfed	4f	Mae gan bartneriaid berthynas waith effeithiol, yn dwyn ei gilydd i gyfrif ac yn ymddiried yn ei gilydd. Maent yn cyfrannu'n weithredol at drafodaethau partneriaeth ac yn ymgysylltu â nhw, ac yn herio'i gilydd yn adeiladol gyda phwyslais ar effaith ar blant a theuluoedd.	☐	☐
	4g	Mae gan grŵp partneriaeth dylanwadol ac effeithiol berchnogaeth weithredol o'r strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar ac yn arwain cyflawniad ar draws asiantaethau lleol.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Cylch gorchwyl grŵp partneriaeth strategol	☑
Gwahanol sefydliadau yn arwain ar wahanol nodau	☐
Cylch Gorchwyl	☐
Cynnydd ar gynllun(iau) gweithredu	☐
Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐
Cylch Gorchwyl	☐
Sylwadau gan bartneriaid strategol	☐
Blaenoriaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wedi'u disgrifio yn y Strategaeth Plant a'r Strategaeth Iechyd a Lles	☐
Cynnydd ar y Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐

ARWAIN 4 Partneriaeth

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

ARWAIN 5 Arweinyddiaeth

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar sut y mae'r agenda hwn wedi'i arwain a'i hyrwyddo ar lefel leol, a sut y dosberthir arweinyddiaeth ar draws sefydliadau lleol.

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	5a	Mae rhai cefnogwyr lleol yn hyrwyddo dull cydgysylltiedig o ddarparu gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☑	☐
Cynnydd cynnar	5b	Mae rhai uwch arweinwyr yn rhoi neges gyson ynglŷn â phwysigrwydd dull mwy cydgysylltiedig o gyrraedd nodau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	5c	Mae arweinwyr gweithredol a strategol yn hyrwyddo'n gyson bwysigrwydd buddsoddi mewn mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar a buddion dull mwy cydgysylltiedig.	☐	☐
	5d	Mae arweinwyr lleol yn annog arloesed a chydweithredu o ran sut y cynllunnir ac y darperir gwasanaethau, ynghyd â phwyslais ar ddefnyddio tystiolaeth.	☐	☐
Aeddfed	5e	Mae uwch arweinwyr, gan gynnwys gwleidyddion, yn siarad ag 'un llais' ynglŷn â phwysigrwydd gwasanaethau cydgysylltiedig ar gyfer mamolaeth a blynyddoedd cynnar, ac yn hyrwyddo ac yn cefnogi cyflawniad y strategaeth leol.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Sylwadau staff a rhanddeiliaid	☑
Dogfennau/datganiadau polisi	☐
Buddsoddiad amser ac adnoddau	☐
Ymrwymiad personol cyson a gweledol	☐
Sylwadau staff a rhanddeiliaid	☐
Buddsoddiad amser ac adnoddau	☐
Ymrwymiad personol cyson a gweledol	☐
Sylwadau staff a rhanddeiliaid	☐
Dogfennau/datganiadau polisi	☐

ARWAIN 5 Arweinyddiaeth

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

ARWAIN 6 Perchnogaeth y gymuned

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar sut y mae teuluoedd a'r gymuned leol yn ymgysylltu â chynllun a chyflawniad y strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar leol. Mae hefyd yn ystyried y defnydd o asedau'r gymuned i gynnal newid.

6.1 Ymgysylltiad

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	6.1a	Ymgynghorir â phlant a theuluoedd ar ddatblygu strategaeth a gwasanaeth, er nad yw o reidrwydd yn benodol i famolaeth a'r blynyddoedd cynnar.	☑	☐
Cynnydd cynnar	6.1b	Mae safbwyntiau teuluoedd yn hysbysu strategaeth drwy ymgynghori ffurfiol sy'n canolbwyntio ar faterion a nodau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	6.1c	Mae teuluoedd yn cydgynllunio'r strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar, yn rhan o brosesau comisiynu a chaffael, yn rhan o strwythurau llywodraethu pan wneir penderfyniadau ynglŷn â blaenoriaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	6.1d	Mae profiad taith y cwsmer yn llywio datblygiad gwasanaethau a gweithlu.	☐	☐
Aeddfed	6.1e	Mae trefniadau sy'n cynnwys amrywiaeth o deuluoedd o wahanol gefndiroedd wrth gydgynllunio a sicrwydd ansawdd gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn gynhwysol, yn fater o drefn ac wedi'u hymwreiddio.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Canlyniadau ymgynghori	☑
Strategaeth ymgysylltu	☐
Cylch gorchwyl grŵp partneriaeth	☐
Dadansoddiad o brofiad defnyddwyr	☐
Enghreifftiau o deuluoedd sy'n herio trefniadau lleol yn llwyddiannus	☐
Gwerthuso strategaeth ymgysylltu	☐

ARWAIN 6 Perchnogaeth y gymuned

6.1 Ymgysylltiad

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

ARWAIN 6 Perchnogaeth y gymuned

6.2 Asedau cymunedol

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	6.2a	Mae rhai enghreifftiau anghyson o gymorth gan gymheiriaid a'r gymuned ym maes mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar.	☑	☐
Cynnydd cynnar	6.2b	Mae gwaith ar y gweill i fapio a datblygu capasiti cymunedau a sefydliadau gwirfoddol i gyfrannu at nodau mamolaeth a blynyddoedd cynnar lleol.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	6.2c	Mae cymorth cymheiriaid, datblygiad ac ymlyniad cymunedol yn y cyflawni yn rhan o'r strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar gyffredinol.	☐	☐
	6.2d	Mae rhieni a gwirfoddolwyr y gymuned yn cyd-hwyluso hyfforddiant.	☐	☐
	6.2e	Cefnogir teuluoedd yn weithredol i ddatblygu'r profiad a'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i arwain yn y gymuned ac yn cael arian am eu hamser.	☐	☐
Aeddfed	6.2f	Mae cymorth cymheiriaid, datblygiad ac ymlyniad cymunedol yn y cyflawni yn rhan allweddol o'r portffolio lleol o wasanaethau a chymorth.	☐	☐
	6.2g	Mae cymunedau yn mynd ati i ddarparu gwasanaethau blynyddoedd cynnar pan all hyn ddiwallu'r angen yn effeithiol; maent yn hyfforddi ochr yn ochr â gweithwyr proffesiynol a chaiff eu gwaith ei fonitro a'i oruchwylio o ran effeithiolrwydd.	☐	☐
	6.2h	Mae cymorth i deuluoedd ymgysylltu â chydgynllunio a strwythurau llywodraethu wedi'i ymwreiddio ac yn fater o drefn.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Amserlenni ar gyfer cwblhau	☑
Arweinydd penodedig	☐
Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐
Cynllun datblygu gweithlu	☐
Cofnod hyfforddiant	☐
Mapio gwasanaethau/asedau	☐
Adroddiadau gwerthuso	☐
Cofnod hyfforddiant	☐

6.2 Asedau cymunedol

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

CYFLAWNI 7 Gwasanaethau ac ymyriadau

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar sut y mae gwasanaethau lleol yn darparu gwasanaethau blynyddoedd cynnar o safon ar lefel weithredol, sut y maent yn cydweithredu â'i gilydd trwy ddefnyddio systemau a phrosesau cyffredin, a sut y defnyddir rhaglenni wedi'u seilio ar dystiolaeth.

7.1 Ansawdd

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	7.1a	Bernir bod rhai gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar allweddol yn tanberfformio.	☑	☐
Cynnydd cynnar	7.1b	Mae ansawdd gwasanaeth rhai gwasanaethau plentyndod cynnar lleol yn dda ac yn gwella.	☐	☐
	7.1c	Caiff y rhan fwyaf o fenywod beichiog a phlant eu hasesu ac yn derbyn asesiadau gorfodol, ac mae bylchau wedi'u nodi a chamau wedi'u cymryd i fynd i'r afael â nhw.	☐	☐
	7.1d	Mae nifer y bobl sy'n manteisio ar wasanaethau cymunedol, gan gynnwys cymorth cynenedigol, cymorth i'r teulu a hawliadau addysg gynnar, yn cynyddu.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	7.1e	Mae ansawdd gwasanaeth yn dda ac yn gwella ar gyfer y rhan fwyaf o wasanaethau plentyndod cynnar.	☐	☐
	7.1f	Mae gwasanaethau cyffredinol yn defnyddio offer dilys a dibynadwy i asesu carfannau cyfan o blant er mwyn iddynt allu targedu cymorth lefel isel neu nodi anghenion sy'n gofyn am gymorth arbenigol. Mae arbenigwyr yn darparu esiampl, hyfforddiant a chymorth i staff mewn sefydliadau cyffredinol.	☐	☐
	7.1g	Mae llawer o deuluoedd difreintiedig yn defnyddio gwasanaethau cymunedol, gan gynnwys cymorth cynenedigol a chymorth i'r teulu ac mae'r rhan fwyaf o blant sy'n derbyn gofal plant yn mynychu sefydliadau da neu well.	☐	☐
	7.1h	Mae dulliau o gefnogi teuluoedd yn blaenoriaethu perthynas ag eraill ac mae hyn yn dylanwadu ar sut y datblygir ac y cyflawnir gwasanaethau.	☐	☐
Aeddfed	7.1i	Mae ansawdd a pherfformiad gwasanaeth yn dda neu'n rhagorol ar gyfer bron pob gwasanaeth plentyndod cynnar lleol.	☐	☐
	7.1j	Caiff bron i'r holl fenywod beichiog a phlant eu hasesu ac yn derbyn asesiadau ychwanegol a ddiffinnir yn lleol yn ogystal â rhai gorfodol.	☐	☐
	7.1k	Mae'r holl blant dwyflwydd sy'n byw yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ledled Cymru/ ardaloedd Dechrau'n Deg yn mynychu lleoliad meithrin o safon neu'n derbyn cymorth arall priodol, fel ymyriadau sydd wedi'u seilio ar dystiolaeth.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Asesiadau allanol, e.e. arolygiadau Estyn/ Arolygiaeth Gofal Cymru, Arolygiaeth Iechyd Cymru	☑
Gwybodaeth fewnol am berfformiad	☐
Casglu data	☐
Cynlluniau gweithredu ar gyfer meysydd i'w gwella	☐
Gwybodaeth am berfformiad	☐
Asesiadau allanol	☐
Gwybodaeth fewnol am berfformiad	☐
Gwerthuso	☐
Enghreifftiau o offer, e.e. Ages & Stages, WellComm, offer a phecyn Family Resilience Assessment	☐
Arbenigwyr, e.e. Lleferydd, iaith a Chyfathrebu ac athrawon ymgynghorol	☐
Gwybodaeth am berfformiad	☐
Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐
Manylebau gwasanaethau	☐
Asesiadau allanol	☐
Gwybodaeth fewnol am berfformiad	☐
Casglu data	☐
Gwybodaeth am berfformiad	☐
Casglu data	☐

7 Gwasanaethau ac ymyriadau

7.1 Ansawdd

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

7.2 Rhaglenni/ymyraethau wedi'u seilio ar dystiolaeth

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	7.2a	Ceir cydnabyddiaeth o bwysigrwydd ymyriadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wedi'u seilio ar dystiolaeth, ond ni chaiff tystiolaeth o wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar lleol presennol cael ei chasglu.	☑	☐
Cynnydd cynnar	7.2b	Mae rhai ymyriadau neu raglenni wedi'u seilio ar dystiolaeth yn cael eu cynnal, gan gynnwys rhaglenni rhianta a rhaglenni dwy genhedlaeth sy'n helpu rhieni i sgaffaldio dysgu'r plant gartref, er bod cyllid ar gyfer y rhain yn dymor byr neu'n ansefydlog.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	7.2c	Mae ymyriadau wedi'u seilio ar dystiolaeth fel ymyriadau ymweliadau dwys â'r cartref wedi'u sefydlu mewn manylebau ar gyfer nifer o wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar prif ffrwd allweddol. Caiff yr ymyriadau hyn eu targedu'n gywir a'u heffaith ei gwerthuso.	☐	☐
	7.2d	Caiff cywirdeb ar gyfer rhaglenni wedi'u seilio ar dystiolaeth ei fonitro ac adroddir ar hyn.	☐	☐
Aeddfed	7.2e	Ceir portffolio cydlynol o ymyriadau wedi'u seilio ar dystiolaeth sydd wedi'u sefydlu mewn gwasanaethau plentyndod cynnar. Gwerthusir ymyriadau ac ystyrir eu bod yn cyflawni canlyniadau da ar gyfer plant. Blaenoriaethir ac amddiffynnir ymyriadau sydd wedi'u seilio ar dystiolaeth sy'n perfformio'n dda.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Rhestr o ymyriadau sy'n cael eu hystyried	☑
Manylebau gwasanaethau	☐
Prosesau monitro a gwerthuso	☐
Monitro perfformiad	☐
Llwybr Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐
Manylebau gwasanaethau	☐
Adroddiadau gwerthuso	☐

7.2 Rhaglenni/ymyraethau wedi'u seilio ar dystiolaeth

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

7.3 Gwaith cydgysylltiedig

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	7.3a	Mae'r cydgysylltiad rhwng gwahanol asiantaethau yn gyfyng, ond mae diddordeb mewn datblygu llwybrau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar y cyd er mwyn i deuluoedd allu cael y cymorth angenrheidiol.	✓	
Cynnydd cynnar	7.3b	Mae arferion sy'n canolbwyntio ar y teulu fel 'Tîm o amgylch y teulu' ar waith ond nid yw'r defnydd ohonynt yn gyson.		
	7.3c	Mae sefydliadau yn cydweithio i ddatblygu llwybrau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar y cyd.		
	7.3d	Mae gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar wedi'u targedu at rai grwpiau blaenoriaeth (gan gynnwys y rhai hynny â nodweddion gwarchodedig) er nad yw hyn yn gyson ar draws sefydliadau.		
Cynnydd sylweddol	7.3e	Mae arferion sy'n canolbwyntio ar y teulu yn gyffredin yn yr holl brif wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar.		
	7.3f	Cymhwysir prosesau cyffredin ar gyfer atgyfeirio ac asesu ar draws trothwyon cyson, ac mae ymarferwyr yn defnyddio iaith gyffredin i ddisgrifio sut y nodir, asesir a diwellir anghenion.		
	7.3g	Mae llwybrau integredig sy'n disgrifio sut y nodir ac y cefnogir teuluoedd agored i niwed ar draws gwahanol wasanaethau wedi'u cytuno ac yn cael eu defnyddio, gan gynnwys systemau ar y cyd o nodi anghenion. Mae teuluoedd y mae angen gweithiwr allweddol cyson arnynt yn derbyn un.		
	7.3h	Mae ymarferwyr ar draws gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn defnyddio data a rennir i dargedu cymorth at grwpiau blaenoriaeth (gan gynnwys y rhai hynny â nodweddion gwarchodedig) ac yn defnyddio proses gydgysylltiedig i fonitro effaith ar deuluoedd unigol.		
Aeddfed	7.3i	Mae arferion sy'n canolbwyntio ar y teulu wedi'u sefydlu yn yr holl wasanaethau perthnasol.		
	7.3j	Defnyddir llwybrau cynhwysfawr, integredig ar gyfer ystod lawn o anghenion. Mae llwybrau wedi'u diwygio i ystyried effaith, sylwadau defnyddwyr a thystiolaeth newydd o'r hyn sy'n gweithio.		
	7.3k	Defnyddir systemau monitro integredig ar draws gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar i dargedu ymyriadau at deuluoedd â gwahanol anghenion. Mae gwasanaethau yn barod i ymateb i'r galw drwy ddefnyddio data byw.		

Gwybodaeth ategol		Arall
Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	✓	
Gwybodaeth am berfformiad		
Amserlenni ar gyfer cwblhau		
Arweinydd penodedig		
Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar		
Gwybodaeth am berfformiad		
Prosesau atgyfeirio ac asesu		
Gwybodaeth am berfformiad		
Sylwadau gan randdeiliaid		
Llwybrau Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar		
Llwybr Integredig Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu		
Llwybr Iechyd meddwl Amenedigol		
Gwybodaeth am berfformiad		
Gwybodaeth am berfformiad		
Llwybrau Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar – gwerthuso a diwygio		
Gwybodaeth am berfformiad		

7.3 Gwaith cydgysylltiedig

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

CYFLAWNI 8 Rhannu gwybodaeth

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar sut y mae gwasanaethau lleol yn casglu ac yn rhannu data personol i gefnogi'r gwaith o gynllunio gofal. Mae hefyd yn ystyried pa wybodaeth sydd ar gael i deuluoedd am wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar a ble y gallan nhw gael cymorth.

8.1 Rhannu data personol

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	8.1a	Ceir ymrwymiad i gofnodi a rhannu data personol ac mae gwaith ar y gweill ar drefniadau rhannu gwybodaeth.	☑	☐
Cynnydd cynnar	8.1b	Mae rhywfaint o rannu gwybodaeth yn digwydd ar draws gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar. Mae trefniadau rhannu gwybodaeth strategol ar waith ond nid ydynt yn gwbl weithredol.	☐	☐
	8.1c	Mae rhai prosesau cyffredin ar waith i alluogi data mamolaeth a blynyddoedd cynnar personol i gael eu rhannu'n electronig.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	8.1d	Mae trefniadau rhannu gwybodaeth strategol a gweithredol ar waith ac yn gweithio'n dda. Mae rhannu gwybodaeth am deuluoedd sy'n agored i niwed yn dechrau yn ystod beichiogrwydd ac yn parhau ar draws adegau allweddol mewn bywyd.	☐	☐
Aeddfed	8.1e	Caiff gwybodaeth ei rhannu fel mater o drefn ac yn amserol ar draws amrywiaeth o wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar a defnyddir hyn i hysbysu darpariaeth gwasanaethau.	☐	☐
	8.1f	Mae systemau TG wedi'u cynllunio i gefnogi dulliau amlasiantaeth a hwyluso trefniadau rhannu gwybodaeth.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Trefniant/protocol rhannu gwybodaeth	☑
Trefniant/protocol rhannu gwybodaeth	☐
Trefniant/protocol rhannu gwybodaeth	☐
Gwybodaeth fonitro	☐
Gwerthusiad o drefniadau rhannu gwybodaeth	☐
Gwerthusiad o drefniadau rhannu gwybodaeth	☐

CYFLAWNI

8 Rhannu gwybodaeth

8.1 Rhannu data personol

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

8.2 Gwybodaeth i deuluoedd

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	8.2a	Mae negeseuon i deuluoedd ynglŷn â beichiogrwydd a datblygiad cynnar y plentyn a'r cymorth sydd ar gael cynnar yn brin ac nid ydynt wedi'u cydlynu.	☑	☐
Cynnydd cynnar	8.2b	Mae rhai gwasanaethau yn defnyddio negeseuon a rennir i deuluoedd ynglŷn â beichiogrwydd a datblygiad cynnar y plentyn, gan gynnwys y Cynnig Lleol.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	8.2c	Mae gwybodaeth i rieni a gofalwyr am feichiogrwydd a datblygiad cynnar y plentyn a'r cymorth sydd ar gael, yn hawdd cael gafael arni, yn gynrychiadol ac wedi'i chyfleu yn gyson i deuluoedd gan bawb yn y gweithlu mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	8.2d	Mae gwasanaethau yn cydweithio i lunio ffyrdd arloesol o gyrraedd teuluoedd a nodwyd yn grwpiau blaenoriaeth, gan gynnwys y rhai hynny â nodweddion gwarchodedig, teuluoedd difreintiedig a'r rhai hynny nad Saesneg yw eu hiaith gyntaf.	☐	☐
Aeddfed	8.2e	Mae teuluoedd yn cael gafael ar wybodaeth gyfredol a chywir am wasanaethau mewn amrywiaeth o ffyrdd gyda chymorth priodol i wneud hynny pan fo angen.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Sylwadau gan deuluoedd a phartneriaid	☑
Hyfforddiant amlasiantaeth	☐
Enghreifftiau o ddeunyddiau marchnata	☐
Sylwadau gan deuluoedd a phartneriaid	☐
Hyfforddiant amlasiantaeth	☐
Enghreifftiau o ddeunyddiau marchnata	☐
Cynllun cyfathrebu	☐
Enghreifftiau o ddeunyddiau marchnata	☐
Archwiliad defnyddwyr	☐
Sylwadau gan deuluoedd a phartneriaid	☐
Gwybodaeth fonitro	☐

8.2 Gwybodaeth i deuluoedd

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio sut y caiff cynnydd mewn canlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ei fesur a phrofiad o gymorth o safbwynt teuluoedd. Mae'n cynnwys defnyddio offer fel fframwaith canlyniadau i gysylltu gweithgareddau gwasanaethau ag un neu fwy o ganlyniadau penodedig i ddeall yr effaith yn well.

9.1 Fframwaith canlyniadau

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaenol	9.1a	Ceir cydnabyddiaeth fod angen fframwaith canlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar cydgysylltiedig i ddeall effaith yn well.	☑	☐
Cynnydd cynnar	9.1b	Mae fframwaith canlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar cyffredinol yn cael ei ddatblygu.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	9.1c	Mae fframwaith canlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ar waith ac wedi'i gynllunio ar sail y blaenoriaethau yn y strategaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar.	☐	☐
	9.1d	Mae perfformiad o ran y canlyniadau a ddiffinnir yn lleol yn dechrau dangos arwyddion o welliant ar y llinellau sylfaen.	☐	☐
	9.1e	Caiff data ynglŷn â mesurau canlyniadau allweddol o offer mesur dilys a dibynadwy eu casglu a'u hadrodd fel mater o drefn.	☐	☐
Aeddfed	9.1f	Mae canlyniadau mamolaeth a blynyddoedd cynnar allweddol wedi'u hymwreiddio mewn fframwaith partneriaeth ehangach o ganlyniadau a dangosyddion.	☐	☐
	9.1g	Mae gan bartneriaid ddarlun clir o ba rannau o'r system sy'n gweithio'n dda ac maent yn defnyddio hyn i lywio datblygiad strategaeth a gwasanaeth ac yn cymryd camau i wella tanberfformiad.	☐	☐
	9.1h	Mae mesurau canlyniadau yn dangos gwelliant cyson.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Arweinydd penodedig	☑
Amserlen ar gyfer datblygu	☐
Fframwaith Canlyniadau Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar	☐
Mesuryddion SMART ar waith	☐
Offer mesur dilys a dibynadwy	☐
Caiff data eu casglu a'u hadrodd fel mater o drefn	☐
Archwiliadau gwasanaethau ac achosion	☐
Offer mesur dilys a dibynadwy ar waith	☐
Caiff data eu casglu a'u hadrodd fel mater o drefn	☐
Enghreifftiau lleol o fframweithiau canlyniadau teuluol neu gymunedol ehangach	☐
Cerdyn sgorio	☐
Adroddiadau datblygu strategaeth a gwasanaeth	☐
Cynlluniau gwella	☐
Cerdyn sgorio	☐

9 Canlyniadau

9.1 Fframwaith canlyniadau

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

9.2 Mynediad a phrofiad teuluoedd

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaeno	9.2a	Mae gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn aml yn canolbwyntio ar y teulu ond yn cynnwys nifer o wasanaethau yn rhyngweithio â'r teulu heb gysondeb.	☑	☐
Cynnydd cynnar	9.2b	Mae rhai teuluoedd yn cael taith fwy esmwyth trwy wasanaeth mamolaeth a blynyddoedd cynnar o ganlyniad i bwyslais ar gymorth cydgysylltiedig.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	9.2c	Ar y cyfan, mae teuluoedd yn cael taith esmwyth trwy wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ac yn cael cymorth amserol a chyson.	☐	☐
	9.2d	Mae gwasanaethau yn ymatebol i wahanol anghenion cymunedol, gan gynnwys y rhai hynny â nodweddion gwarchodedig, fel anghenion tadau yn ogystal â mamau. Darperir gwasanaethau mewn lleoliadau cymunedol hawdd eu cyrraedd.	☐	☐
Aeddfed	9.2e	Ymatebir i brofiad nifer bach o deuluoedd nad ydynt yn cael taith esmwyth trwy'r holl wasanaethau mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar, ac mae hyn yn ysgogi gwelliannau i ddefnyddwyr eraill.	☐	☐
	9.2f	Dim ond unwaith y mae'n rhaid i deuluoedd adrodd eu stori a chânt gynnig gwasanaethau yn bersonol iddynt.	☐	☐
	9.2g	Caiff defnydd a phrofiad gwahanol grwpiau o wasanaethau (fel teuluoedd difreintiedig a'r rhai hynny nad Saesneg yw eu hiaith gyntaf) ei gynnwys mewn gwybodaeth fonitro.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Sylwadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau	☑
Sylwadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau	☐
Manyleb gwasanaeth	☐
Sylwadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau	☐
Gwerthusiad	☐
Sylwadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau	☐
Gwerthusiad	☐
Cynlluniau gwella	☐
Manyleb gwasanaeth	☐
Sylwadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau	☐
Adroddiadau perfformiad	☐
Fframwaith canlyniadau	☐

9 Canlyniadau

9.2 Mynediad a phrofiad teuluoedd

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth

Mae'r elfen hon yn canolbwyntio ar gynnydd o ran sut y mae partneriaid lleol yn dod o hyd i dystiolaeth o ymchwil ac arfer ac yn ei defnyddio, yn ogystal â chynhyrchu tystiolaeth leol gadarn.

10.1 Defnyddio tystiolaeth yn dda

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaeno	10.1a	Ceir cydnabyddiaeth o bwysigrwydd defnyddio tystiolaeth o ddatblygiad mamolaeth a datblygiad cynnar y plentyn, ond ceir dealltwriaeth gyfyng o beth yw tystiolaeth ddibynadwy.	☑	☐
Cynnydd cynnar	10.1b	Mae rhai rhanddeiliaid lleol allweddol yn adolygu'r dystiolaeth ddiweddaraf o famolaeth a datblygiad cynnar y plentyn ac yn ystyried beth mae hyn yn ei olygu i wasanaethau lleol.	☐	☐
Cynnydd sylweddol	10.1c	Mae arweinwyr a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau lleol yn hyderus wrth ddefnyddio tystiolaeth ac yn gallu gwahaniaethu rhwng tystiolaeth ymchwil gredadwy a barn sy'n cael ei harddel	☐	☐
Aeddfed	10.1d	Mae arweinwyr a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau lleol yn defnyddio tystiolaeth ddibynadwy fel mater o drefn i lywio defnydd o adnoddau a chynllun gwasanaethau ac yn herio polisi sydd â sylfaen dystiolaeth wan.	☐	☐

Gwybodaeth ategol	Arall
Cofnodion, nodiadau, adroddiadau	☑
Cofnodion, nodiadau, adroddiadau	☐
Sylwadau gan uwch arweinwyr	☐
Cofnodion, nodiadau, adroddiadau	☐
Sylwadau gan uwch arweinwyr	☐

GWERTHUSO

10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth

10.1 Defnyddio tystiolaeth yn dda

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr	Canolig	Hir
		✓		

Nodiadau

10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth

10.2 Gwerthuso'n lleol

		Meini Prawf	Llinell Sylfaen	12 mis
Lefel sylfaeno	10.2a	Ceir cydnabyddiaeth ymhlith rhai rhanddeiliaid lleol allweddol o bwysigrwydd gwerthusiad lleol.	✓	
Cynnydd cynnar	10.2b	Ceir rhai enghreifftiau o werthusiad lleol o wasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar ond nid i safonau ansawdd cyson nac yn unol â meini prawf.		
Cynnydd sylweddol	10.2c	Mae dull cyson o werthuso effaith gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar yn nod cydnabyddedig, ac mae gwaith ar fframwaith gwerthuso i gyflawni hyn ar y gweill.		
	10.2d	Defnyddir canfyddiadau gwerthuso lleol i hysbysu penderfyniadau tactegol a gweithredol yn ogystal â phenderfyniadau strategaeth a chynllunio.		
Aeddfed	10.2e	Defnyddir fframwaith gwerthuso cyffredin ar draws gwasanaethau mamolaeth a blynyddoedd cynnar sy'n cydnabod gwahanol safonau tystiolaeth.		
	10.2f	Ar y cyfan, mae gwerthusiadau lleol yn defnyddio mesurau dilys ac mae rhai yn defnyddio grwpiau cymharu. Mae'r dull cyson o werthuso yn cefnogi arbrofi ac arloesi.		
	10.2g	Mae'r sylfaen dystiolaeth leol yn tyfu ac yn hysbysu datblygiad gwasanaeth a strategaeth yn y dyfodol. Mae mannau eraill yn defnyddio'r gwersi a ddysgwyd i gefnogi eu penderfyniadau cynllunio a chomisiynu eu hunain.		

Gwybodaeth ategol	Arall
Adroddiadau gwerthuso	✓
Amserlen ar gyfer cwblhau'r fframwaith gwerthuso	
Arweinydd penodedig	
Adroddiadau, cynlluniau a strategaethau	
Fframwaith gwerthuso	
Adroddiadau gwerthuso	
Adroddiadau gwerthuso	

10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth

10.2 Gwerthuso'n lleol

Rhwystrau i newid	Camau blaenoriaeth	Byr ✓	Canolig	Hir

Nodiadau

DIMENSIWN	ELFEN ALLWEDDOL	IS-ELFEN	LLINELL SYLFAEN DYDDIAD ASESU:	ASESIAD AR ÔL 12 MIS DYDDIAD ASESU: ..... .
CYNLLUNIO	1 Strategaeth	1.1 Gweledigaeth, strategaeth a chynllun 1.2 Anghenion y boblogaeth	*1.1 Cynnydd cynnar*	*1.1 Cynnydd sylweddol*
	2 Adnoddau	*Dim is-elfennau*		
	3 Cynllunio Gweithlu	*Dim is-elfennau*		
ARWAIN	4 Partneriaeth	*Dim is-elfennau*		
	5 Arweinyddiaeth	*Dim is-elfennau*		
	6 Perchnogaeth y gymuned	6.1 Ymgysylltiad 6.2 Asedau cymunedol		
CYFLAWNI	7 Gwasanaethau ac ymyriadau	7.1 Ansawdd 7.2 Rhaglenni/ymyriadau wedi'u seilio ar dystiolaeth 7.3 Gwaith cydgysylltiedig		
	8 Rhannu gwybodaeth	8.1 Rhannu data personol 8.2 Gwybodaeth i deuluoedd		
GWERTHUSO	9 Canlyniadau	9.1 Fframwaith canlyniadau 9.2 Mynediad a phrofiad teuluoedd		
	10 Defnyddio a chynhyrchu tystiolaeth	10.1 Defnyddio tystiolaeth yn dda 10.2 Gwerthuso'n lleol		